

Onderzoek is voor mij.... 142 antwoorden op een vraag krijgen, en daardoor mijn eigen opvattingen opnieuw leren kennen¹

Vera Meewis

‘Wat is onderzoek voor jou?’. Deze vraag stelde Vera Meewis aan de deelnemers van de Onderzoeksconferentie 2018. De antwoorden inspireerden haar tot deze persoonlijke bijdrage over wat onderzoek voor haar is en betekent.

¹ Dit artikel is geschreven voor de website van het LKCA (www.lkca.nl/onderzoek/kennis-deel-je/artikelen).

Wat is onderzoek eigenlijk? Die vraag hield me bezig tijdens het maken van onze Onderzoeksconferentie in 2018. Vorig jaar maart las ik een artikel in het Amerikaanse tijdschrift *Art Education* met de titel 'Research Is...' (Pfeiler-Wunder, Buffington, Rao, & Sutters, 2017). De National Art Education Association (NAEA) wilde weten wat haar leden verstaan onder onderzoek, hoe ze onderzoek gebruiken en hoe onderzoek de praktijk verder kan helpen. Vragen waar ik als specialist onderzoek bij het LKCA ook over nadenk.

Uit de Amerikaanse survey (met 421 respondenten) bleek dat kunst-docenten zichzelf zien als onderzoeker, maar dat er niet zoets is als dé docent-onderzoeker. Er is sprake van verschillende identiteiten in relatie tot onderzoek. 'Gatherers', 'Explorers' en 'Cultivators' waren de categorieën die naar voren kwamen uit de data. Afhankelijk van hun doelen zoeken kunst-docenten naar bruikbaar onderzoek, verkennen ze nieuwe mogelijkheden of creëren ze kennis in verbinding met theorie. Opvallend was dat nieuwe kennis vaak gezocht, verzameld en gevonden wordt buiten de eigen lespraktijk.

De NAEA-onderzoekers benadrukken het belang van een breed begrip van onderzoek, inclusief arts based methoden, én de rol van de kunstpraktijk in onderzoek en kennisontwikkeling.

Hoe wordt onderzoek gebruikt?

Uit focusgroep-onderzoek² dat het LKCA in mei 2017 liet uitvoeren leerde ik dat Nederlandse professionals uit de cultuursector en het onderwijs (po, vo, hbo) onderzoek en dan vooral de resultaten belangrijk vinden. Een deelnemer uit het onderwijs zegt: 'Wij zijn best gevoelig voor onderzoeksresultaten, omdat we constant op zoek zijn naar waarom we doen wat we doen.' Een ander zegt: 'Als je kunst- en cultuuronderwijs serieus wilt nemen, dan kun je niet zonder onderzoek en zonder die onderzoekende houding'.

Men zoekt actief naar onderzoeksresultaten wanneer daar aanleiding toe is, bijvoorbeeld:

- Om uit te zoeken wat – wetenschappelijk bewezen – didactisch werkt bij een doelgroep.
- Ter verbetering van een product, omdat blijkt dat iets niet werkt.
- In het kader van een vervolgstudie, waarbij je onderzoek moet doen.
- Voor de onderbouwing van je argumenten of van een subsidieaanvraag.
- Om je te verdiepen naar aanleiding van iets dat je hoort in de media of via je netwerk.

2 DUO Onderwijsonderzoek organiseerde twee focusgroepen (totaal 15 deelnemers) over de behoefte aan een online platform voor onderzoek. De meeste deelnemers blijken niet zozeer behoefte te hebben aan het complete wetenschappelijke rapport of artikel, maar aan resultaten in de vorm van een (behepbare) samenvatting of bundeling in een artikel, opiniestuk of trendrapport. Online moet het mogelijk zijn om je verder te verdiepen door op de gebruikte bronnen door te klikken. Variatie in vorm wordt gewaardeerd; tekst, video, podcast, presentatie.

We vroegen deelnemers naar hun informatiebehoefte en het gebruik van onderzoek, niet naar wat ze verstaan onder onderzoek. Terwijl die vraag eigenlijk aan de andere twee onderwerpen vooraf gaat. De vraag wat onderzoek is werd bij mij versterkt door het volgen van een cursus etnografisch onderzoek vlak voor de conferentie. Dacht ik te beperkt over wat telt als (goed) onderzoek? Waar ligt de grens tussen onderzoek en zelfreflectie?

Wat is onderzoek voor jou?

Voor een conferentie schrijven mensen zich in via een online formulier. Wanneer je als conferentiemaker ergens nieuwsgierig naar bent is zo'n formulier een uitstekende gelegenheid om deelnemers een extra vraagje te stellen. In dit geval 'Wat is onderzoek voor jou?'

Vlak voor de conferentie las ik alle antwoorden. Ik werd geraakt vanwege de herkenning. Ik moest soms gniffelen en was onder de indruk van de of hele rake, of juist erg creatieve typering. Mijn plan was een analyse maken, beginnend bij een wordcloud. Toen die er was dacht ik 'Nee, iedere verdere vorm van analyse slaat de rijkdom van de antwoorden plat'.

De antwoorden zijn voor een groot deel anders, of anders verwoord, maar komen ook overeen, en zijn allemaal 'waar', omdat ze persoonlijk zijn. Daarom geef ik hier mijn eigen verwerking van dit mini-onderzoek, en deel ik alle antwoorden integraal³, zodat de lezer zijn of haar eigen denken over onderzoek kan scherpen aan de woorden van collega's.

Wat is onderzoek voor mij?

Voor mij is onderzoek doen kennis ontwikkelen, gedreven vanuit een verandering die ik wil realiseren. Ik wil iets weten, en iets doen met nieuw verworven kennis en inzichten. Bovendien leer ik van onderzoek doen.

Van een onderzoek naar de opvattingen van kunstdocenten over hun rol als vernieuwer leerde ik bijvoorbeeld dat vernieuwen niet in zichzelf 'goed' is of altijd de beste optie (Meewis, 2017). En dat vernieuwen het bevragen van je eigen opvattingen inhoudt, waar twijfel – waar ik nogal eens 'last' van heb – onderdeel van mag zijn. Natuurlijk beschreef ik resultaten en conclusies, maar dit waren belangrijke inzichten voor mezelf. Niet alleen voor mijn werk, maar in het hele leven.

De functie van kennisontwikkeling is niet exclusief vergeven aan onderzoek. Ik vind het belangrijk te erkennen hoeveel kennis er ontwikkeld wordt in de praktijk, door professionals die 'nieuwsgierig zijn naar hoe dingen werken', 'het heden analyseren ten behoeve van de toekomst', 'de wereld open tegemoet treden' en 'op zoek gaan naar het ongevondene'.

3 www.lkca.nl/~media/downloads/portals/onderzoek/onderzoek-is-voor-mij-alle-antwoorden.pdf

De kennis die dit soort processen oplevert vangen en verspreiden, dat is een mooie taak voor onderzoekers, in de brede zin van het woord. Zelf werkte ik het afgelopen jaar met onderzoekers van het lectoraat Kunst en Professionalisering van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht aan een instrument, het 'Scenario van het gewone', om de verborgen kennis van professionals te onderzoeken.

Wanneer ik de antwoorden van 142 professionals lees op de vraag wat onderzoek voor hen is dan leer ik mijn eigen opvattingen opnieuw kennen. Hun antwoorden zijn een spiegel voor mijn eigen waarden en vooronderstellingen. Mij zegt de variatie in antwoorden dat onderzoek persoonlijk is, terwijl we vaak doen alsof dat niet zo is, want niet neutraal en objectief. Terwijl iedere definitie van onderzoek – die je bedenkt of kiest – afhankelijk is van jouw opvattingen over onderzoek. Van de waarde die jij er aan hecht in jouw praktijk en van hoe jij jouw professionele identiteit bepaalt. Hoort de rol van onderzoeker daarbij?

Als ik reflecteer op mijn rollen bij het LKCA, dan ben ik soms onderzoeker. Maar ik ben vooral iemand die graag onderzoekend te werk gaat, wat lossert van wetenschappelijke conventies inmiddels, om mijn eigen praktijk en de mensen voor en met wie ik werk beter te begrijpen. Als maker van conferenties en andere activiteiten om kennisdeling te stimuleren ben ik mijn eigen onderzoeksinstrument.

Vera Meewis is specialist
onderzoek bij het LKCA.
E verameewis@lkca.nl

Literatuur

Meewis, V. (2017). Vernieuwen ≠ dogma. Een onderzoek onder kunst-docenten. *Cultuur+Educatie*, 17 (47), 149-167.

Pfeiler-Wunder, A., Buffington, M. L., Rao, S., & Sutters, J. (2017). Research Is... Results From a National Survey. *Art Education*, 70 (2), 8-15.